

**Додаток до матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

Тези доповідей

**22 листопада 2024 року
м. Харків, Україна**

**Харків
2024**

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол №12 від 29.10.2024 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 10 від 28.10.2024 р.)

Рецензенти: **Кизим Микола Олександрович**, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, керівник відділення досліджень людського капіталу, завідувач відділу досліджень людського розвитку Інституту демографії та проблем якості життя НАН України (Київ, Україна);
Криворучко Оксана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна);
Назарова Галина Валентинівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22 листопада 2024 р. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2024. мова, англ. мова

Наведено результати наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто проблеми та перспективи розбудови економіки України, стратегічного управління конкурентоспроможністю підчас війни та повоєнної розбудови економіки України на основі інновацій, зокрема питання: сучасного стану використання пропозицій Овсія Лібермана щодо планування, зростання прибутку підприємств; управління розвитком міжнародної діяльності підприємств в умовах цифрової трансформації; розглянуто сучасні детермінанти забезпечення конкурентоспроможності та національної безпеки України; інноваційної трансформації промисловості України за різними галузями; перспективних напрямів розвитку циркулярної економіки в Україні.

Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції.

Представлений матеріал може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, практичній діяльності підприємств і організацій для підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, наукових, освітніх і громадських організацій.

УДК 332.12

Впровадження інновацій як механізм забезпечення конкурентоспроможності та національної безпеки України

Лиска Павло Олександрович,

аспірант кафедри обліку та бізнес-консалтингу,

ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),

e-mail: Pavellyska996@gmail.com

Сучасний світ перебуває в постійній та швидкоплинній динаміці. Майже щодня змінюються потреби та вимоги суспільства, науково-технічний прогрес стрімко розвивається, з'являються нові технології та продукти діяльності бізнесу. На економічному ринку товарів і послуг постійно триває конкурентна боротьба серед учасників. Тому питання конкурентоспроможності, її розвитку та створення можливостей для отримання лідируючих позицій серед інших компаній призводять до необхідності внесення різноманітних змін, адже будь-яке «стояння на місці» наразі означає «крок назад» для споживачів.

Таким чином, серед виробників товарів і послуг завжди є нагальним питанням отримання переваги в конкурентоспроможності, особливо перед іноземними суб'єктами господарювання. Одним із таких механізмів і стали розробка, створення та впровадження інновацій на підприємствах.

Наразі для України існує чимало зростаючих загроз, пов'язаних з економічною нестабільністю та залежністю від зовнішніх факторів. Інноваційні та цифрові рішення можуть відігравати важливу роль у зміцненні економічної безпеки. Такий підхід відображає необхідність пошуку нових шляхів розвитку, адаптації до змін у економічному середовищі та створення умов для стабільності та конкурентоспроможності [1]. Економічна ж безпека є результатом збалансованої відповідності всіх сфер розвитку держави на різних рівнях, які підтримують економіку та збагачують її. Основою еконо-

мічної безпеки є цілий комплекс елементів, які тісно пов'язані між собою. Наприклад, фінансова, зовнішньоекономічна, інформаційна, науково-технологічна, макроекономічна, інвестиційно-інноваційна, енергетична, соціальна, демографічна, продовольча, виробнича та екологічна безпеки [2]. На цей момент на території України триває активна війна, а тому як ніколи постають важливі питання щодо забезпечення повної економічної безпеки та незалежності.

Це відобразилося у розробці та впровадженні на підприємствах комплексної стратегії для збільшення конкурентоспроможності як на національному так і світовому рівні саме за допомогою інновацій. Так, було знайдено чимало оптимальних напрямів для реалізації інноваційних процесів, які базуються на прикладі західних розвинених компаній.

Наприклад, запровадження на підприємствах нових технологій та виробничих процесів. За допомогою цього методу виникає можливість для зниження фактичних витрат на виготовлення товарів, що призводить або до зменшення ринкової ціни при збереженні якості, або до збільшення прибутку при сталості ціни з кращою якістю. Іншим методом є диджиталізація підприємства. Вона має користь як для зовнішніх користувачів (клієнтів, споживачів), так і для внутрішніх (менеджмент, бухгалтерія, управління).

Для *перших* така система спрощує взаємодію з компанією, яка має прояв в отриманні доступу до необхідних товарів чи послуг онлайн, перевірку якості та належності до даної компанії. А для *других* надає змогу значно прискорити внутрішні процеси взаємодії та аналітики, а також сприяє максимальному територіальному поширенню своєї продукції без додаткових фінансових витрат на створення окремого відділення чи підрозділу у конкретному територіальному пункті.

Також особливої популярності набув онлайн-маркетинг, тобто рекламування власного бізнесу через різноманітні соціальні мережі, якими наразі користується майже все населення нашої держави. Використовуючи внутрішні алгоритми соціальних мереж (Instagram,

YouTube, Telegram та інші), компанії отримують можливість спрямовувати рекламу на конкретну цільову аудиторію. Таким чином, маркетинг сприяє збільшенню як продажу товару, так і його впізнаваності.

Окрему увагу я приділив би стратегії впровадження інноваційної корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві. Вона проявляється в різних напрямках, але головними є: персонал, екологія, благодійність та меценатство. Так, наприклад, для сучасних реалій війни та попередньої пандемії набуло популярності залучати працівників до роботи онлайн, тобто віддалено від офісного або виробничого приміщення.

Таким чином, для працівників створюються відносно безпечні та комфортні умови праці, а також уникнення витрат часу на пересування робітників між їх місцями проживання та робочим місцем. Тобто у людей з'являється більше вільного часу для задоволення власних потреб, що може зменшити стрес та емоційне перенавантаження. Також компанії впроваджують різні програми соціальної підтримки та допомоги для своїх співробітників. Глобально така стратегія допомагає зберегти трудові ресурси всередині українського виробничого процесу, що позитивно впливає на економіку загалом. Іншим напрямом є екологічні активності підприємств, які зосереджені як на зменшенні негативного впливу на довкілля (шляхом все тих же технологічних і виробничих інновацій), так і на розвитку культури екосвідомості серед населення. Це відображається в політиці вторинної переробки відходів, розбудові парків та залученні суспільства до екологічних активностей.

Наприклад, ТОВ «АТБ» та АТ «Укрпошта» на регулярній основі здійснюють збір і переробку побутових речей, а саме ламп та батарейок для електропристроїв. У сукупності ці дії для країни дають необхідний євроінтеграційний розвиток в екозахисній сфері, для суспільства – впровадження нових ідей національної свідомості та відповідальності, а для компаній – отримання необхідних матеріалів

для здійснення повторної переробки та загальна впізнаність з потенційною можливістю подальшого виходу на більш розвинені ринки товарів і послуг. Останнім є благодійність і меценатство, яке наразі має чи не найголовнішу роль для всієї країни. Адже за допомогою чітко сформованого фонду у компаній виникає можливість підтримувати населення та армію у цей складний час. Великі суб'єкти господарської діяльності також продумали і шляхи надходження фінансових активів до таких фондів для постійного його існування. До таких шляхів я б навів таке: проведення акцій для продажу товарів, а чітко визначена частина цього прибутку спрямовується на конкретно визначену ціль; закладення у вже існуючу ціну товарів благодійного внеску; проведення благодійних розіграшів та аукціонів тощо.

Таким чином, компанія та її клієнти спільно докладають зусилля для вирішення якихось глобальних проблем для країни, суспільства чи окремої її групи. Тобто виникає необхідний зв'язок єднання між державою, бізнесом і населенням. Такі дії допомагають підприємствам як утримувати вже наявну клієнтську базу, так і розширювати її, а також створювати свій власний бренд.

Підсумовуючи все вищенаведене, доходимо висновку, що для забезпечення економічної безпеки України та реальної конкурентоспроможності підприємств необхідно постійно розвиватися шляхом широкого впровадження та застосування різноманітних інновацій в усіх економічних сферах життя. Як відомо, жоден негативний чинник не є постійним, а має властивість закінчуватися. З урахуванням євроінтеграційного курсу та прагнення усього українського народу до масового виходу національного бізнесу на світовий економічний простір, нашим підприємствам потрібно вже зараз піклуватися про свої можливості конкуренції із іноземними компаніями. А для цього потрібно не лише перебувати на їх рівні, а випереджати за допомогою якості, екологічності, впізнаваності та швидкості. А для досягнення таких результатів потрібен постійний інноваційний розвиток.

Література

1. Козловський С., Сергій Г., Мамашвілі А. Підвищення економічної безпеки держави на основі інноваційних та цифрових трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-34>

2. Пристемський О. С., Гривківська О. В., Сакун. А. Ж. Теоретичні та методологічні аспекти економічної безпеки підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 1.47. С. 106–115.

Тези надійшли до редакції 03.11.2024 р.

